

звернення 19.04.17).

4. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмежень по проведенню операцій штучного переривання вагітності (абортів) від 27.03.2017 р. № 6239 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61424 (дата звернення 19.04.17).

УДК 656.7.08+614.8

Каплан І.Я., студентка,
Інститут економіки та менеджменту,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Зуєва В.О., к.п.н., доцент

ПОРІВНЯННЯ СУДОВОГО ПРЕЦЕДЕНТУ В УКРАЇНІ ТА США

Судовий прецедент – це принцип, за яким ухвалюється рішення по конкретній справі. Таке рішення є обов'язковим для суду тієї самої або нижчої інстанції при вирішенні всіх аналогічних справ та виступає зразком тлумачення закону.

Існує два принципи судового прецеденту: підкореності та переконливості. Перший означає, що суд, який розглядає справу, повинен дотримуватися правил, що були встановлені під час розгляду аналогічної в минулому. Даний принцип діє по вертикалі та по горизонталі. Вертикальний вимагає обов'язкового дотримання суддями рішень вищих судів. Горизонтальний полягає в тому, що судді мають дотримуватися попередніх рішень судів своєї інстанції, але суди вищих інстанцій не зобов'язані дотримуватися цих прецедентів. Під принципом переконливості мається на увазі те, що суд може, але не зобов'язаний дотримуватися раніше встановленого правила, якщо аргументи, які він наводить, достатньо переконливі.

Також існує самостійний різновид судового прецеденту-тлумачення. В американському праві він має свою особливість - обов'язковість для всіх нижчих ланок судової системи результатів тлумачення конституційних актів та звичайних законів, наданого вищими судовими інстанціями на федеральному рівні та рівні окремих штатів.

У Сполучених Штатах Америки прецедент застосовується до принципу, за яким суд вирішує справу. Принцип прецеденту у Верховному суді США найбільш гнучкий у конституційних справах. Більш того, у США відмовилися від принципу «жорсткого прецеденту», надавши судовим органам право на встановлення та зміну прецедентів в той час, як в інших країнах судовий прецедент обмежений часом.

Україна належить до романо-германської правової сім'ї. Одним з

головних питань стосовно судової практики є визначення її правового статусу як окремого джерела права. Тобто, судова практика поступово визнається джерелом права в повному обсязі (Рішення Верховного Суду України, Конституційного Суду України, інших судових інстанцій у конкретних справах). Все це показує, яке насправді місце займають результати суддівської діяльності серед джерел права.

У сучасній Україні судова практика на законодавчому рівні набуває обов'язкового характеру і стає джерелом права. У ст. 17 Закону України від 23 лютого 2006 р. «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» зазначено, що суди, що розглядають справу, мають застосовувати практику Європейського суду з прав людини як джерело права. Законом України від 7 липня 2010 р. «Про судоустрій і статус суддів» всі процесуальні кодекси України (КПК, ЦПК, ГПК, КАС та ін.) було доповнено положенням, в якому йдеться про загальнообов'язковість судових рішень Верховного Суду України, ухвалених за визначених у законі обставин. Так, відповідно до ст. 360 ЦПК України, рішення Верховного Суду України, яке було прийняте за наслідками розгляду заяви про перегляд судового рішення з мотивів неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить зазначену норму права, та для всіх судів України. Дані рішення Верховного Суду України повинні бути опубліковані на офіційному сайті Верховного Суду України не пізніше, ніж за десять днів з дня їх ухвалення.

На нашу думку, судовий прецедент є дуже важливою складовою правової системи будь-якої держави, адже його наявність свідчить про справедливий суд та винесення однакових рішень для всіх схожих справ. Дана система також допомагає боротися з корупцією у судах різних рівнів. Звичайно, у кожній країні дана система буде відрізнятися, адже всі вони між собою різні, різним населенням, менталітетом, релігійними поглядами, але головна ідея систему судового прецеденту буде скрізь однаковою-досягти найвищого рівня об'єктивності при винесенні вироків та гарантія справедливого суду всім громадянам держави. Справедливість, відповідальність за долю кожної людини мають завжди залишатися незаперечними заповідями для кожного судді.

Отже, система прецеденту як в Україні, так і в США існує, розвивається та активно використовується. Варто зазначити, що Україна нещодавно ввела дане поняття до своєї судової системи, тому система потребує подальшого вдосконалення. В США дана система більш вдосконалена та розвинена через те, що її почали застосовувати на практиці значно раніше, ніж в Україні. Незважаючи на це, Україна прагне стати тією державою, система права якої буде однією з найкращих у світі.

Література

1. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV: із змінами та доп. станом на 2 грудня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 260.

2. Фридмен Л. Введение в американське право / Л. Фридмен; пер. с англ. / под ред. М. Калантаровой. – М.: Прогресс, 1992. – 286 с.

УДК 347.65/.68

Когут В.А., студент,
Юридичний факультет,
Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: Грубінко А.В., к.і.н., доцент

СПАДКОВІ ПРАВА ЖІНОК ЗА УКРАЇНСЬКИМ ЗВИЧАЄВИМ ПРАВОМ

Норми звичаєвого права в українських землях склалися історично в процесі становлення та розвитку суспільного життя. Щодо спадкового права то спадкове майно в українській родині складала спільна сімейна власність. Українське спадкове право будувалося на сімейних та родинних засадах спадкування. Перехід майна небіжчика здійснювався з урахуванням звичаїв, що склалися впродовж віків, зберігаючи етнічні традиції народу, який заселяв територію України. Майно померлого переходило до членів родини (роду) і використовувалося ними на свій розсуд: для загальних потреб та для захисту від нападників. У разі відсутності заповідального розпорядження розподіл спадщини здійснювався за тими самими принципами кровних зв'язків та обмежень, що склалися за старим звичаєм. Обов'язково враховувалася воля глави роду або князя за їх життя. Спадкування без заповіту тісно пов'язано зі звичаєм розподілу майна. Якщо помирав батько і не залишав «ряду», спадщина розподілялася серед тих спадкоємців і тим способом, як би хотів це зробити за життя спадкодавця. За загальним правилом звичаю доби Київської Русі чоловік і жінка (одружені) не спадкували один після одного. Вони мали право довічного користування майном, яке належало їм особисто, та майном родини [2, с. 15].

Після смерті чоловіка дружині належала та частка, яка була їй виділена за життя чоловіка для користування, та одержане нею на інших підставах за правом: «...А що чоловік їй залишав то їй належить, а спадщину свого чоловіка не одержить; а будуть діти від першої дружини, то одержать діти матері своєї, коли їй залишено, а обидві матері своє візьмуть». Не позбавлялися права на спадок і діти від другої матері.